

Richtlijn optische- en geluidssignalen DV&O

Versie 2.0 20140821

1. Inleiding

Deze richtlijn is opgesteld om medewerkers binnen de DV&O een handreiking te bieden bij het op verantwoorde wijze toepassen van de regelgeving inzake het gebruik van de optische- en geluidssignalen.

Deze richtlijn is van toepassing op bij de DV&O in gebruik zijnde motorvoertuigen die uitgerust¹ zijn en tijdens de uitvoering gebruik maken van optische- en geluidssignalen (en dus voorrangsvoertuig zijn in de zin van het RVV1990). Daarnaast moet deze richtlijn worden gezien als de maximaal toelaatbare grens voor het rijden met de algemene ontheffing van de bepalingen van het RVV1990.

De Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) is in de "Regeling optische en geluidssignalen 2009"² aangewezen als hulpverleningsdienst (artikel 1 onder i).

Het gebruik van optische- en geluidssignalen is gebaseerd op artikel 29 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV1990). Dit artikel bepaalt dat bestuurders van motorvoertuigen ten dienste van politie en brandweer, spoedeisende medische hulpverlening en motorvoertuigen van andere door de minister van Verkeer en Waterstaat aangewezen hulpverleningsdiensten blauw zwaai- of knipperlicht en een twee- of drietonige hoorn voeren om kenbaar te maken dat zij een dringende taak vervullen. Ingevolge artikel 91 van het RVV1990 mogen zij als voorrangsvoertuigen afwijken van de voorschriften van dit RVV1990 voor zover de uitoefening van hun taak dit vereist.

De bestuurder van een voorrangsvoertuig blijft steeds strafrechtelijk verantwoordelijk voor zijn eigen beslissingen en rijgedrag. Het gebruik van de optische- en geluidssignalen rechtvaardigt niet dat het overige verkeer in gevaar wordt of kan worden gebracht of onnodig wordt gehinderd (artikel 5 Wegenverkeerswet 1994).

Voor de bestuurders van (onopvallende) motorvoertuigen is de inhoud van deze richtlijn verplichtend en dient men in overeenstemming daarmee te handelen.

2. Wet-en regelgeving

De Regeling optische- en geluidssignalen 2009 is gebaseerd op de artikelen 13, tweede lid, 22, 26 en 71 van de Wegenverkeerswet 1994. Tevens wordt in deze regeling het begrip 'dringende taak' uit het eerste lid van artikel 29 RVV1990 uitgelegd en zijn de in het derde lid genoemde voorschriften, betreffende het blauwe zwaai-, flits- of knipperlicht opgenomen eisen uitgewerkt. Voorts is het voeren van het in artikel 30 RVV 1990 genoemde gele zwaai-, flits- of knipperlicht nader uitgewerkt in deze richtlijn.

¹ Uitrusting voertuig met optische- en geluidssignalen; of vast in het voertuig of middels speciale losse unit (koffer)

² Regeling optische en geluidssignalen 2009, Stc. 25 februari 2009

Wanneer een motorvoertuig optische- en geluidssignalen gebruikt, wordt het automatisch een voorrangsvoertuig. Bestuurders van voorrangsvoertuigen, zoals gedefinieerd in artikel 1 onder a, RVV1990 hebben op basis van artikel 91 van datzelfde reglement de bevoegdheid af te wijken van alle voorschriften van het RVV1990 voor zover de uitoefening van hun taak dit vereist. Daarbij mag echter het verkeer niet in gevaar worden gebracht of onnodig worden gehinderd (artikel 5 WVV 1994).

Volgens artikel 50 RVV1990 moeten weggebruikers bestuurders van een voorrangsvoertuig voor laten gaan. Dit houdt tevens in dat indien slechts één van beide signalen gebruikt wordt, geen sprake is van een voorrangsvoertuig en de bestuurder van een dergelijk voertuig zich aan de normale voorrangregels moet houden.

In artikel 30 RVV1990 wordt de basis gelegd voor het voeren van een ander bijzonder signaal, te weten het geel zwaai-, flits- of knipperlicht. Ten aanzien van het gele licht gaat het om waarschuwingen aan medeweggebruikers dat hinder mogelijk is (zie artikel 30 RVV, jo. 6 Regeling optische- en geluidssignalen 2009).

3. Toepassingsbereik

Onder 'DV&O' wordt in deze richtlijn verstaan:

- De executief medewerkers
- Leden van de Crisis Management Organisatie (CMO)
- Door de directeur aangewezen medewerkers

Het is noodzakelijk dat elk opvallend voertuig³ beschikt over een door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, afgegeven verklaring van vrijstelling om gebruik te mogen maken van optische- en geluidssignalen.

4. De omschrijving van de 'dringende taak'

Ingevolge artikel 2 van de Regeling optische- en geluidssignalen 2009 is er slechts sprake van een dringende taak als bedoeld in artikel 29, eerste lid van het RVV1990, in geval van:

1. Een voor de mens levensbedreigende situatie die directe hulp van de betrokken hulpverleningsdiensten vergt;
2. Het voorkomen van een voor de mens levensbedreigende situatie of een situatie waarin ernstige schade aan gebouwen of goederen ontstaat;
3. Een ernstige verstoring van de openbare orde of de rechtsorde, waarvoor een directe en snelle inzet noodzakelijk is.

5. Het voeren van optische- en geluidssignalen

In de dagelijkse praktijk zal de afweging tot de noodzaak van het gebruik van optische- en geluidssignalen plaatsvinden op het voertuig. Onder leiding van de wagen-/transportcommandant dient er ter plaatse een inschatting te worden gemaakt op de situatie en de al dan niet ontstane 'dringende taak' waarbij het voeren van optische- en geluidssignalen is gerechtvaardigd. Het gebruik van alleen de geluidssignalen is niet toegestaan.

---

³ Onopvallende voertuigen, te weten voertuigen in beheer dan wel eigendom van de DV&O welke niet voorzien zijn van een zichtbare dienstnaam.

Het gebruik van optische- en geluidssignalen dient, indien de situatie dit toelaat, vooraf te worden ingemeld bij de meldkamer 24/7. Is dit niet mogelijk dan dient het inmelden te gebeuren zodra de situatie dit toelaat. De meldkamer 24/7 draagt zorg voor het inmelden bij de meldkamer landelijke eenheid politie.

6. Het gebruik van overige signalen

Naast het blauwe zwaai-, flits of knipperlicht is de DV&O ook gerechtigd om andere bijzondere signalen te voeren, te weten het gele zwaai-, flits-of knipperlicht.

Ingevolge artikel 30 RVV1990 en artikel 6, eerste lid onder a van de Regeling optische en geluidssignalen 2009 moet het gele licht worden gebruikt als de kans bestaat dat het stilstaande motorvoertuig, tijdens werkzaamheden ten behoeve van de hulpverlening op of langs de weg, niet op tijd door andere weggebruikers wordt opgemerkt.

Bij het gebruik van alleen het blauwe zwaai-, flits of knipperlicht vervalt de status van voorrangsvoertuig.

7. Gedragscode bestuurder van voertuigen

Motorvoertuigen met optische- en geluidssignalen verstoren het normale verkeersbeeld; niet alleen door geluid en licht, maar ook door een ander rijgedrag (van zowel bestuurders van voorrangsvoertuigen als hierop reagerende overige weggebruikers). De bestuurder van een voorrangsvoertuig dient zich dus bewust te zijn van het feit dat de reactie van overige weggebruikers een onvoorspelbare factor is.

Voorspelbaar gedrag van bestuurders van voorrangsvoertuigen komt de verkeersveiligheid ten goede. Een dergelijke situatie kan gecreëerd worden door een gezamenlijke, en ook voor de buitenwacht herkenbare gedragscode, af te spreken over veelvoorkomende en tevens gevaarlijke situaties.

Algemeen

Het afwijken van algemeen geldende verkeersregels en gedragsnormen gebeurt restrictief en alleen indien daartoe voldoende noodzaak bestaat. Hierbij maakt de bestuurder een afweging tussen te nemen risico en het beoogde doel.

Het in- en uitschakelen van de optische- en/of geluidssignalen dient op zodanige wijze te geschieden dat dit geen onvoorziene schrikreacties geeft bij de overige weggebruikers. Zeker moet worden voorkomen dat dit in- of uitschakelen gebeurt vlak voor of op een kruisingsvlak.

De bestuurder van een voorrangsvoertuig dient zich bewust te zijn van zijn bijzondere positie en verantwoordelijkheden. De optische- en geluidssignalen worden gebruikt als vraag om medewerking van andere weggebruikers en niet als breekijzer. De bestuurder moet zich rekenschap geven van de mogelijkheid dat andere weggebruikers hem niet horen en/of zien, dan wel zijn richting en/of snelheid niet goed kunnen inschatten. Dit betekent dat er rekening gehouden dient te worden met onvoorziene of onberekenbare reacties van andere weggebruikers. Het algehele rijgedrag van de bestuurder van het voorrangsvoertuig dient beheerst te zijn.

Kruispunten

Het naderen en oversteken van kruispunten gebeurt met aangepaste snelheid. Bij het oprijden van het kruisingsvlak dient de bestuurder van het voorrangvoertuig ervan uit te gaan dat andere weggebruikers hem niet hebben opgemerkt en hem dus mogelijk niet voor laten gaan. Daarom wordt zo nodig gestopt.

Rood licht

Het negeren van een rood verkeerslicht gebeurt met een snelheid van maximaal 20 kilometer per uur. Bij bruggen en spoorwegovergangen wordt het rode licht niet genegeerd en mag niet worden doorgereden.

Vluchtstrook

Een vluchtstrook wordt bereden met een snelheid van maximaal 20 km per uur boven de snelheid van het verkeer op de rijbaan, met een snelheid van maximaal 80 km per uur. Wanneer de snelheid van het andere verkeer lager is dan 30 km per uur, mag op de vluchtstrook maximaal 50 km per uur worden gereden.

Maximumsnelheid

De rijbaan wordt bereden met een snelheid van maximaal 40 km per uur boven de ter plaatse geldende maximumsnelheid.

Tegen het verkeer inrijden

Dit is slechts toegestaan als er sprake is van een significante tijdwinst en er met gepaste snelheid wordt gereden waarbij gestopt kan worden binnen de afstand die te overzien is en waarover deze vrij is. Dit geldt voor gebods-, verbodsborden, geslotenverklaringen en het rijden op weghelften bestemd voor het tegemoetkomende verkeer.

Plaats op de weg bij files

1. Indien een vrije vluchtstrook beschikbaar is voor het voorrangvoertuig, wordt er gebruik gemaakt van deze vluchtstrook.
2. Indien de vluchtstrook niet beschikbaar is, wordt bekeken of er een mogelijkheid bestaat middels afkruisen door Rijkswaterstaat tijdig een rijstrook vrij te laten maken.
3. Indien opties 1 en 2 niet uitvoerbaar zijn, wordt gebruik gemaakt van de methode van midden doorrijden. Hierbij wordt tussen de 1e en 2e rijstrook middendoor gereden. Hierbij is de 1e rijstrook die rijstrook die het dichtst tegen de middenberm aan zit.

8. Vaardigheden en opleiding

De bestuurders van (onopvallende) motorvoertuigen in gebruik bij DV&O, die zijn belast met uitvoerende taken van DV&O en daarbij de mogelijkheid hebben om gebruik te (moeten) maken van optische- en geluidssignalen, dienen opgeleid en getraind te zijn in de uitvoering van hun branchegerichte vaardigheden.

De bestuurders van motorvoertuigen in gebruik bij DV&O, genoemde onder 3 van deze richtlijn, dienen een rijopleiding te hebben gevolgd conform de competenties vastgesteld door de DV&O.

Krachtens artikel 4 lid 2 van de Regeling optische- en geluidssignalen 2009 is de bestuurder genoemd onder 3 van deze richtlijn na een met goed gevolg afgelegde opleiding en training, in staat om het volgende uiteen te zetten:

- a) Wat de strafrechtelijke en civielrechtelijke gevolgen van het direct of indirect veroorzaken van schade of letsel tijdens de rit zijn;
- b) Wat het gedrag en de reactie van weggebruikers kunnen zijn wanneer zij geconfronteerd worden met optische- en geluidssignalen;
- c) Wat het gewenste rijgedrag is; en
- d) Wat de effecten van een hoge rijsnelheid zijn op de remweg, het reactievermogen, de letselernst en de responstijd.

9. Afwijken van de richtlijn

In het kader van de uitoefening van DV&O taken is het de individuele medewerker van DV&O, genoemd onder 3 van deze richtlijn, in bijzondere situaties toegestaan om af te wijken van de normen gesteld in deze richtlijn. De betrokken bestuurder blijft eindverantwoordelijk voor zijn rijgedrag en afwijking van deze richtlijn.

Van de verplichting tot melding vooraf van het gebruik van optische- en geluidssignalen aan de meldkamer 24/7 is vrijgesteld het Bijzonder Ondersteuningsteam (BOT).

Uitvoeringskaart Optische- en Geluidssignalen DV&O

Criteria voor het rijden met optische- en geluidssignalen:

1. Een voor de mens levensbedreigende situatie die directe hulp van de betrokken hulpverleningsdiensten vergt;
2. Het voorkomen van een voor de mens levensbedreigende situatie of een situatie waarin ernstige schade aan gebouwen of goederen ontstaat;
3. Een ernstige verstoring van de openbare orde of rechtsorde, waarvoor een directe en snelle actie noodzakelijk is.

Inmelden:

Het gebruik van de optische- en geluidssignalen dient, indien de situatie dit toelaat, vooraf te worden ingemeld bij de meldkamer 24/7 . Is dit niet mogelijk dan dient het inmelden te geschieden zodra de situatie dit toelaat. De meldkamer 24/7 draagt zorg voor het inmelden bij de meldkamer landelijke eenheid politie.

Inmelden gebeurt via telefoonnummer: **0880-730333**

De melding geeft duidelijkheid omtrent:

- De locatie van dat moment;
- De reden van het gebruik van de optische- en geluidssignalen;
- De bestemming;
- De te volgen route;
- Voertuiggegevens.

Snelheid:

- Op of nabij kruisingen en/of negeren rood verkeerslicht maximaal 20 km/u;
- Op vluchtstrook maximaal 20 km/u boven de snelheid rijdende file met een maximum van 80 km/u, snelheid rijdende file langzamer dan 30 km/u dan maximaal 50 km/u op vluchtstrook;
- Op de rijbaan niet harder dan 40 km/u boven de ter plaatse geldende maximumsnelheid.

Uitmelden:

Uitmelden bij de meldkamer 24/7.

De meldkamer 24/7 draagt zorg voor het uitmelden bij de meldkamer landelijke eenheid politie.

Uitmelden gebeurt via telefoonnummer: **0880-730333**

Rapportage:

De rapportage welke opgemaakt wordt na het gebruik van de optische- en geluidssignalen dient duidelijkheid te verschaffen met betrekking tot:

- Begin- en eindtijd inzet optische- en geluidssignalen;
- De gereden route;
- Reden inzet optische- en geluidssignalen;
- Eventuele bijzonderheden.

De inzet van de optische- en geluidssignalen dient middels een schriftelijke rapportage onverwijld te worden gemeld aan de direct leidinggevende.

Uitzondering:

Het testen van de optische- en geluidssignalen op het voertuig bij aanvang dienst zijn uitgezonderd van het in- en uitmelden bij de meldkamer 24/7.